

VAI TRÒ CỦA LỰC LƯỢNG CÔNG AN NHÂN DÂN TRONG CHỦ ĐỘNG PHÒNG NGỪA, ĐẤU TRANH VỚI CÁC ÂM MƯU LỢI DỤNG VẤN ĐỀ BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU VÀ THIÊN TAI GÂY MẤT ỔN ĐỊNH AN NINH TRẬT TỰ TRONG TÌNH HÌNH HIỆN NAY

ĐOÀN THỊ THÚY LOAN
Học viện Cảnh sát nhân dân

Nhận bài ngày 23/8/2026. Sửa chữa xong 20/9/2026. Duyệt đăng 25/9/2026.

Abstract

Climate change and natural disasters pose increasingly serious challenges to sustainable development, national governance, and the maintenance of security and public order. Extreme weather events and large-scale disasters not only cause loss of life and damage to property and infrastructure but may also generate or intensify social, economic, and security problems. Under such circumstances, certain actors may exploit climate change and natural disasters to disseminate misinformation, incite public anxiety, seek unlawful profits, cause disorder, or otherwise complicate the security situation. This article proposes solutions to strengthen the role of the People's Public Security Force in proactively preventing and countering attempts to exploit these issues to undermine security and public order in the current context.

Keywords: Climate change, countermeasures, People's Public Security Force, prevention, security and public order.

1. Đặt vấn đề

Biến đổi khí hậu (BĐKH) đang diễn biến ngày càng phức tạp, trở thành một trong những thách thức lớn đối với quá trình phát triển bền vững và bảo đảm an ninh quốc gia của nhiều quốc gia trên thế giới. Sự gia tăng về tần suất, cường độ và tính bất thường của các hiện tượng thời tiết cực đoan như bão, lũ, hạn hán, sạt lở đất, xâm nhập mặn, nắng nóng kéo dài... gây ra những tổn thất lớn về người, tài sản, cơ sở hạ tầng và hoạt động sản xuất, kinh doanh. Đối với Việt Nam, với đặc điểm địa hình, khí hậu và vị trí địa lý đặc thù, tác động của BĐKH và thiên tai diễn ra trên nhiều vùng, lĩnh vực, ảnh hưởng trực tiếp đến đời sống Nhân dân và sự ổn định kinh tế - xã hội. Bên cạnh những tác động trực tiếp, thiên tai và BĐKH còn có thể làm xuất hiện hoặc gia tăng những vấn đề phức tạp về an ninh trật tự (ANTT). Khi thiên tai xảy ra, hoạt động sản xuất, giao thông, thông tin liên lạc và cung ứng hàng hóa có thể bị gián đoạn; một bộ phận người dân phải di dời, đời sống gặp khó khăn, nhu cầu cứu trợ và hỗ trợ xã hội tăng cao. Những điều kiện này có thể bị các đối tượng xấu lợi dụng để thực hiện hành vi lừa đảo, trục lợi từ hoạt động cứu trợ, chiếm đoạt tài sản, gây rối trật tự công cộng hoặc phát tán thông tin sai sự thật. Với chức năng bảo vệ an ninh quốc gia, bảo đảm trật tự, an toàn xã hội, phòng ngừa và đấu tranh với tội phạm, lực lượng Công an nhân dân (CAND) giữ vai trò quan trọng trong việc nắm tình hình, tham mưu cho cấp ủy, chính quyền, tổ chức lực lượng bảo đảm ANTT, tham gia phòng thủ dân sự, cứu nạn, cứu hộ và xử lý các hành vi lợi dụng thiên tai để vi phạm pháp luật.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Về tác động của biến đổi khí hậu, thiên tai và yêu cầu đặt ra đối với công tác bảo đảm an ninh trật tự

Trong những năm gần đây, BĐKH và các hiện tượng thời tiết cực đoan đã trở thành một trong những yếu tố làm gia tăng mức độ phức tạp của công tác bảo đảm ANTT ở Việt Nam. Thực tiễn cho

Email: thuyloant02@gmail.com

thấy vấn đề không chỉ nằm ở quy mô thiệt hại vật chất do thiên tai gây ra mà còn ở những tác động dây chuyền đối với đời sống dân cư, sinh kế, cơ sở hạ tầng, quản lý xã hội và khả năng duy trì hoạt động bình thường của các thiết chế ở cơ sở.

Quy mô và tính chất bất thường của thiên tai trong năm 2025 là minh chứng rõ nét cho xu hướng này. Theo Bộ Nông nghiệp và Môi trường, trong năm 2025 trên Biển Đông xuất hiện 15 cơn bão và 6 áp thấp nhiệt đới, tổng cộng 21 hệ thống, tương đương kỷ lục năm 2017; nhiều cơn bão có cường độ mạnh, tốc độ di chuyển nhanh và quỹ đạo bất thường. Mưa lớn cục đoạn và lũ lụt diễn ra trên diện rộng, mực nước vượt mức lịch sử tại nhiều tuyến sông ở miền Bắc và miền Trung. Tính đến ngày 31/12/2025, thiên tai đã làm 484 người chết và mất tích, 811 người bị thương, tổng thiệt hại vật chất ước tính trên 104.733 tỷ đồng (Bộ Nông nghiệp và Môi trường, 2026). Những con số này cho thấy thiên tai không còn chỉ được nhìn nhận dưới góc độ một sự kiện tự nhiên riêng lẻ mà đã trở thành một loại rủi ro có khả năng tác động đồng thời đến an sinh xã hội, sản xuất, giao thông, hạ tầng và hoạt động quản lý nhà nước. Đáng chú ý, mức độ thiệt hại của thiên tai trong năm 2025 diễn ra sau một năm 2024 cũng đặc biệt nghiêm trọng. Theo Chính phủ, trong giai đoạn từ năm 2024 đến tháng 7/2025, cả nước xảy ra hơn 10.200 sự cố, thiên tai, làm 1.389 người chết và 398 người mất tích. Riêng bão số 3 (Yagi) năm 2024 gây ảnh hưởng nghiêm trọng tại 26 tỉnh, thành phố phía Bắc, làm 345 người chết và mất tích, thiệt hại kinh tế gần 85.000 tỷ đồng (Hà Văn, 2026). Thực trạng này đặt ra yêu cầu mới đối với lực lượng CAND bởi trong điều kiện thiên tai diễn biến liên tục, phức tạp, nhiệm vụ bảo đảm ANTT không thể chỉ tập trung vào giai đoạn sau khi sự cố xảy ra mà phải được triển khai đồng thời với công tác dự báo, phòng ngừa, sơ tán dân, bảo vệ cơ sở hạ tầng và duy trì hoạt động của chính quyền cơ sở.

Sự gia tăng của các rủi ro khí hậu đối với khu vực đô thị và những địa bàn có mật độ dân cư cao. Báo cáo đánh giá tổn thất và thiệt hại do BĐKH tại Việt Nam được UNDP công bố tháng 3/2026 dẫn các nghiên cứu của Ngân hàng Thế giới cho thấy nếu không có các biện pháp thích ứng phù hợp, tác động tích lũy của BĐKH có thể khiến Việt Nam mất khoảng 12-14,5% GDP vào năm 2050, tương đương tổng chi phí tích lũy khoảng 400-523 tỷ USD (UNDP Việt Nam, 2026). Chi phí do các thảm họa khí hậu được dự báo tăng trung bình khoảng 2% mỗi năm. Báo cáo cũng cho biết khoảng 33% dân số Việt Nam hiện đang sống tại các khu vực có nguy cơ chịu ảnh hưởng của lũ với tần suất trung bình 25 năm/lần; tỷ lệ này có thể tăng lên 38% hoặc 46% vào năm 2100 tùy theo kịch bản phát thải. Các số liệu này cho thấy rủi ro thiên tai trong tương lai có thể không chỉ tập trung ở khu vực miền núi hoặc nông thôn mà ngày càng tác động rõ đến các đô thị, trung tâm kinh tế và những địa bàn có vai trò quan trọng về chính trị - xã hội. Thực trạng trên làm xuất hiện một dạng nguy cơ cần được quan tâm trong công tác bảo đảm ANTT, đó là khả năng lợi dụng hậu quả thiên tai và những bất cập trong quá trình ứng phó để thực hiện hành vi vi phạm pháp luật hoặc làm gia tăng tâm lý bất ổn trong xã hội. Khi thiên tai xảy ra, nhu cầu của người dân về lương thực, nước sạch, thuốc men, nơi ở, thông tin và hỗ trợ tài chính tăng đột biến, trong khi hoạt động sản xuất, giao thông và cung ứng hàng hóa có thể bị gián đoạn. Đây là điều kiện làm gia tăng nguy cơ trộm cắp, lừa đảo, giả mạo tổ chức cứu trợ, chiếm đoạt tiền quyên góp hoặc lợi dụng các chương trình hỗ trợ để trục lợi. Đặc biệt, sự phát triển mạnh của mạng xã hội tạo điều kiện cho thông tin về thiên tai được truyền tải nhanh chóng, đồng thời cũng làm tăng khả năng lan truyền thông tin chưa được kiểm chứng, thông tin sai sự thật hoặc nội dung gây hoang mang.

Thực tiễn đấu tranh phòng, chống tội phạm trên không gian mạng trong năm 2025 cho thấy quy mô và mức độ chuyên nghiệp của hoạt động lừa đảo trực tuyến tiếp tục là vấn đề đáng lưu ý. Bộ Công an cho biết trong một vụ án được mở rộng điều tra năm 2025, cơ quan điều tra đã khởi tố tổng cộng 147 bị can, trong đó 146 người liên quan đến hành vi lừa đảo chiếm đoạt tài sản và một người về hành vi đưa hoặc sử dụng trái phép thông tin mạng máy tính, mạng viễn thông; vụ án liên quan đến một tổ chức hoạt động theo mô hình doanh nghiệp với hàng trăm nhân viên và sử dụng công nghệ cao để tiếp cận nạn nhân (Bộ Công an, 2025). Vụ việc này không phải là bằng chứng cho thấy toàn bộ hoạt động lừa đảo đều gắn với thiên tai nhưng nó cho thấy năng lực tổ chức, quy mô và phương thức hoạt động của tội phạm trên không gian mạng đang tạo ra một môi trường mà các đối tượng có thể nhanh

chóng thích ứng với những sự kiện xã hội được quan tâm, trong đó có thiên tai và hoạt động cứu trợ. Ở chiều ngược lại, thực tiễn năm 2025 cũng cho thấy vai trò chủ động của lực lượng CAND trong ứng phó, khắc phục hậu quả thiên tai đã được thể hiện tương đối rõ. Theo Bộ Công an, trong năm 2025, lực lượng Công an đã huy động lực lượng, phương tiện và trang thiết bị tham gia ứng phó, khắc phục hậu quả bão, mưa lũ, tìm kiếm cứu nạn và phòng thủ dân sự; đồng thời triển khai các biện pháp bảo đảm an ninh quốc gia, trật tự, an toàn xã hội tại các địa bàn chịu ảnh hưởng. Tính đến ngày 26/11/2025, thiên tai đã làm 415 người chết, mất tích và 728 người bị thương; hơn 330.000 nhà bị hư hỏng hoặc tốc mái; tổng thiệt hại ước tính trên 91.000 tỷ đồng (Lê Hòa, 2025). Trong điều kiện đó, lực lượng Công an đã tham gia sơ tán, di dời người dân khỏi khu vực nguy hiểm, tìm kiếm người mất tích, cứu hộ người bị mắc kẹt và bảo đảm ANTT tại các địa bàn xung yếu.

Lực lượng Công an tham gia trực tiếp vào hỗ trợ người dân sau thiên tai, qua đó góp phần ổn định đời sống và hạn chế các nguy cơ phát sinh tại cơ sở. Chẳng hạn, tháng 10/2025, Bộ Công an quyết định hỗ trợ 28 tỷ đồng cho nhân dân tại 8 địa phương bị thiệt hại do bão số 10; đồng thời triển khai cán bộ, chiến sĩ bảo đảm ANTT, phối hợp sơ tán dân, tìm kiếm người mất tích và hỗ trợ khắc phục hậu quả (Nguyễn Dịu, 2025). Hoạt động này cho thấy bảo đảm ANTT trong thiên tai có mối quan hệ chặt chẽ với bảo đảm an sinh và hỗ trợ người dân. Khi nhu cầu thiết yếu được đáp ứng và thông tin được cung cấp kịp thời, nguy cơ phát sinh tranh chấp, hoang mang hoặc hành vi lợi dụng khó khăn của người dân cũng được hạn chế. Tuy nhiên, thực trạng cũng chỉ ra công tác phòng ngừa nguy cơ ANTT liên quan đến BDKH còn đứng trước nhiều yêu cầu mới. Trước hết, rủi ro khí hậu có tính chất liên ngành và liên vùng, trong khi thông tin phục vụ đánh giá nguy cơ về ANTT hiện còn phụ thuộc vào sự phối hợp của nhiều cơ quan. Thiên tai có thể đồng thời tác động đến dân cư, giao thông, năng lượng, thông tin liên lạc, y tế, sản xuất và môi trường; vì vậy, nếu chỉ đánh giá từng lĩnh vực riêng biệt sẽ khó nhận diện đầy đủ các tác động dây chuyền. Bên cạnh đó, khả năng dự báo và nhận diện sớm các nguy cơ thứ cấp về ANTT vẫn là vấn đề cần được quan tâm. Cảnh báo một cơn bão hoặc một đợt lũ mới chỉ giải quyết được một phần bài toán; cơ quan chức năng còn phải dự báo những hệ quả tiếp theo như di chuyển dân cư, gián đoạn giao thông, thiếu nước sạch, mất điện, thiếu hàng hóa thiết yếu, tranh chấp tài sản, nguy cơ tội phạm tại khu vực sơ tán hoặc sự xuất hiện của thông tin giả trên mạng xã hội.

2.2. Những vấn đề đặt ra đối với công tác phòng ngừa, đấu tranh với việc lợi dụng biến đổi khí hậu và thiên tai gây mất ổn định an ninh trật tự

Yêu cầu nhận diện và dự báo sớm các nguy cơ ANTT phát sinh từ thiên tai và BDKH ngày càng trở nên cấp thiết: Các hiện tượng khí hậu cực đoan thường tác động theo chuỗi và có khả năng tạo ra những hệ quả thứ cấp. Một trận bão, lũ hoặc sạt lở không chỉ gây thiệt hại trực tiếp về người và tài sản mà còn có thể làm gián đoạn giao thông, điện, nước, thông tin liên lạc, sản xuất và cung ứng hàng hóa; từ đó tác động đến đời sống dân cư và hoạt động quản lý nhà nước. Vì vậy, nếu chỉ dự báo được diễn biến của thiên tai mà chưa đồng thời đánh giá được các hệ quả xã hội và nguy cơ về ANTT thì khả năng phòng ngừa từ sớm sẽ còn hạn chế.

Tăng cường khả năng nhận diện phương thức lợi dụng thiên tai của các đối tượng vi phạm pháp luật: Trong điều kiện thiên tai, một bộ phận người dân có thể rơi vào tình trạng mất nhà ở, mất sinh kế, thiếu lương thực, nước sạch hoặc bị gián đoạn tiếp cận các dịch vụ thiết yếu. Đây là hoàn cảnh dễ bị lợi dụng để thực hiện hành vi lừa đảo, chiếm đoạt tài sản, trục lợi từ hoạt động cứu trợ hoặc giả danh các tổ chức, cá nhân để kêu gọi quyên góp. Đáng chú ý, các phương thức này có thể kết hợp giữa không gian thực và không gian mạng, trong đó mạng xã hội được sử dụng để tạo dựng thông tin, tiếp cận số lượng lớn người dùng và nhanh chóng thu hút nguồn tiền.

Vấn đề bảo đảm an ninh, an toàn thông tin trong tình huống thiên tai ngày càng có ý nghĩa quan trọng: Trong bối cảnh người dân phụ thuộc nhiều vào mạng xã hội để cập nhật thông tin, một khoảng trống thông tin chính thống có thể tạo điều kiện cho thông tin chưa được kiểm chứng lan truyền. Những nội dung sai lệch về số người chết, tình hình cứu trợ, vỡ đê, thiếu lương thực, chính sách hỗ trợ hoặc

địa điểm sơ tán nếu lan truyền rộng có thể gây tâm lý hoang mang, làm khó khăn cho hoạt động điều hành và cứu trợ.

Công tác phối hợp liên ngành trong phòng ngừa nguy cơ ANTT liên quan đến BĐKH cần được tăng cường hơn nữa: Rủi ro khí hậu có tính liên ngành, liên vùng và không giới hạn trong phạm vi một địa phương. Một sự cố thiên tai có thể đồng thời ảnh hưởng đến dân cư, giao thông, y tế, môi trường, năng lượng và sản xuất. Trong khi đó, dữ liệu về khí hậu, thiên tai, dân cư và tình hình ANTT thường được quản lý bởi các cơ quan khác nhau. Nếu cơ chế chia sẻ thông tin chưa kịp thời, việc đánh giá nguy cơ và triển khai lực lượng có thể không đáp ứng được tốc độ diễn biến của tình huống.

Yêu cầu bảo đảm quyền và lợi ích hợp pháp của người dân trong quá trình phòng ngừa, đấu tranh cũng cần được đặt ra một cách rõ ràng: Trong điều kiện thiên tai, người dân có nhu cầu phản ánh thiệt hại, chất lượng cứu trợ, việc phân bổ nguồn lực và hiệu quả của các biện pháp ứng phó. Những phản ánh, kiến nghị hoặc thông tin chưa chính xác do thiếu nguồn kiểm chứng cần được phân biệt với hành vi cố ý tạo dựng, phát tán thông tin sai sự thật hoặc kích động vi phạm pháp luật. Do đó, hoạt động của lực lượng chức năng phải dựa trên căn cứ pháp luật, bảo đảm tính chính xác trong xác minh và phù hợp với tính chất, mức độ của hành vi.

2.3. Giải pháp nâng cao vai trò của lực lượng Công an nhân dân trong chủ động phòng ngừa, đấu tranh với các âm mưu lợi dụng vấn đề biến đổi khí hậu và thiên tai gây mất ổn định an ninh trật tự

2.3.1. Nâng cao năng lực nắm tình hình, dự báo và nhận diện sớm các nguy cơ về an ninh trật tự

Cần đổi mới phương thức nắm tình hình của lực lượng CAND theo hướng chủ động nhận diện và quản trị rủi ro, thay vì chỉ tập trung xử lý các vụ việc sau khi đã phát sinh. Thực tiễn năm 2025 cho thấy thiên tai ở Việt Nam diễn biến với mức độ phức tạp cao: có 21 cơn bão và áp thấp nhiệt đới trên Biển Đông, trong đó có những cơn bão có cường độ rất mạnh, tốc độ nhanh và diễn biến bất thường; thiên tai làm 484 người chết, mất tích, 811 người bị thương và gây thiệt hại vật chất trên 104.733 tỷ đồng. Trong điều kiện đó, yêu cầu đặt ra đối với lực lượng Công an không chỉ là dự báo nơi có thể xảy ra thiên tai mà còn phải dự báo những hệ quả về xã hội và ANTT có thể phát sinh sau thiên tai. Trong thời gian tới, Công an các cấp cần xây dựng hệ thống hồ sơ, bản đồ và cơ sở dữ liệu rủi ro ANTT gắn với thiên tai đối với từng địa bàn. Các khu vực có nguy cơ cao về lũ quét, sạt lở đất, ngập sâu, hạn hán, xâm nhập mặn hoặc nước biển dâng cần được xác định đồng thời với những đặc điểm về dân cư, hạ tầng, giao thông, cơ sở kinh tế và các vấn đề xã hội có liên quan. Việc đánh giá phải được cập nhật thường xuyên thay vì chỉ lập phương án cố định. Đặc biệt, cần chuyển từ dự báo đơn thuần về “sự kiện” sang dự báo dựa trên tác động, tức là từ câu hỏi “thiên tai sẽ xảy ra ở đâu, khi nào?” sang “thiên tai sẽ tác động đến những nhóm dân cư, hạ tầng và hoạt động xã hội nào, từ đó có thể tạo ra những nguy cơ gì đối với ANTT?”.

2.3.2. Tăng cường ứng dụng khoa học - công nghệ, chuyển đổi số và phân tích dữ liệu trong phòng ngừa rủi ro

Với đặc điểm thiên tai ngày càng diễn biến nhanh, phức tạp và có tính liên hoàn, phương thức quản lý dựa chủ yếu vào báo cáo thủ công sẽ khó đáp ứng yêu cầu xử lý thông tin theo thời gian thực. Vì vậy, cần từng bước xây dựng hệ thống dữ liệu liên thông giữa thông tin khí tượng, thủy văn, địa hình, dân cư, giao thông, cơ sở hạ tầng thiết yếu và tình hình ANTT. Trên nền tảng đó có thể ứng dụng trí tuệ nhân tạo, phân tích dữ liệu lớn và bản đồ số để xác định các khu vực có nguy cơ cao, hỗ trợ bố trí lực lượng, phương tiện và xây dựng phương án sơ tán. Kế hoạch quốc gia thích ứng với BĐKH cập nhật năm 2025 cũng ghi nhận yêu cầu tăng cường hệ thống cảnh báo sớm, chuẩn hóa dữ liệu và xây dựng nền tảng giám sát, đánh giá tích hợp số trong quản lý thích ứng với BĐKH. Đối với lực lượng Công an, công nghệ không chỉ phục vụ cứu nạn, cứu hộ mà còn cần được sử dụng để phát hiện sớm các nguy cơ vi phạm pháp luật trong quá trình thiên tai. Chẳng hạn, phân tích dữ liệu không gian mạng có thể hỗ trợ phát hiện các chiến dịch giả mạo cơ quan cứu trợ, các tài khoản có dấu hiệu lừa đảo quyên góp hoặc sự lan truyền bất thường của thông tin sai lệch. Tuy nhiên, việc ứng dụng công nghệ phải đi đôi với bảo vệ dữ liệu, quyền riêng tư và tuân thủ quy định pháp luật. Mục tiêu không phải là kiểm soát mọi thông tin về thiên tai trên mạng mà là xây dựng năng lực phát hiện và xử lý những hành vi có dấu

hiệu vi phạm pháp luật, đồng thời bảo đảm quyền phản ánh, cung cấp thông tin và giám sát hợp pháp của người dân.

2.3.3. Hoàn thiện phương án bảo đảm an ninh trật tự gắn với từng loại hình và cấp độ thiên tai

Thực tế cho thấy bão, lũ quét, sạt lở đất, ngập lụt đô thị, hạn hán và xâm nhập mặn có cơ chế tác động rất khác nhau. Cho nên, không thể chỉ xây dựng một phương án ứng phó chung. Đối với khu vực miền núi, trọng tâm có thể là cảnh báo và sơ tán người dân tại vùng có nguy cơ lũ quét, sạt lở; đối với khu vực ven biển, cần chú trọng sơ tán dân cư trước bão, bảo đảm an toàn tàu thuyền và duy trì giao thông; đối với đô thị, cần chú trọng chống ngập, điều tiết giao thông, bảo vệ công trình trọng yếu và xử lý các điểm tập trung đông người; trong khi đó, tại Đồng bằng sông Cửu Long cần tính đến hạn hán, thiếu nước và xâm nhập mặn. Trên cơ sở đó, Công an các địa phương cần xây dựng các kịch bản ANTT tương ứng với cấp độ rủi ro thiên tai, xác định rõ lực lượng, phương tiện, tuyến đường, địa điểm sơ tán, khu vực cần bảo vệ và cơ chế phối hợp. Các phương án cần được diễn tập định kỳ, nhất là tại địa bàn thường xuyên xảy ra thiên tai nghiêm trọng. Thực tiễn năm 2025 cho thấy lực lượng Công an đã huy động gần 700.000 lượt cán bộ, chiến sĩ lực lượng tham gia bảo vệ ANTT ở cơ sở cùng hàng trăm nghìn lượt phương tiện, thiết bị để ứng phó, cứu nạn, cứu hộ, tiếp cận khu vực bị cô lập, chốt chặn tại các khu vực có nguy cơ lũ quét, sạt lở.

2.3.4. Chủ động bảo đảm an ninh, an toàn thông tin và đấu tranh với hành vi lợi dụng không gian mạng

Trong bối cảnh số hóa mạnh mẽ, bảo đảm ANTT trong thiên tai phải gắn chặt với bảo đảm an toàn môi trường thông tin. Khi thiên tai xảy ra, người dân cần thông tin nhanh về diễn biến thời tiết, khu vực nguy hiểm, địa điểm sơ tán, cứu trợ và chính sách hỗ trợ. Nếu thông tin chính thống không được cung cấp kịp thời, thông tin chưa kiểm chứng có thể nhanh chóng lan truyền. Vì vậy, lực lượng Công an cần phối hợp với cơ quan chức năng xây dựng cơ chế cung cấp và xác minh thông tin trong tình huống khẩn cấp; đồng thời chủ động cảnh báo người dân về những thủ đoạn lừa đảo thường gặp như giả danh cơ quan nhà nước, tổ chức từ thiện, cán bộ cứu trợ hoặc sử dụng hình ảnh thiên tai để kêu gọi chuyển tiền (Hong Dũng, 2026). Giải pháp này cần được thực hiện theo hai hướng đồng thời: Phòng ngừa xã hội và xử lý vi phạm. Phòng ngừa xã hội bao gồm cung cấp thông tin chính thống, hướng dẫn người dân kiểm chứng nguồn tin, cảnh báo thủ đoạn lừa đảo và công khai các kênh cứu trợ hợp pháp. Xử lý vi phạm tập trung vào những trường hợp có đủ căn cứ xác định hành vi vi phạm pháp luật. Cách tiếp cận này đặc biệt quan trọng bởi không phải mọi thông tin chưa chính xác đều xuất phát từ ý đồ xấu; trong tình huống thiên tai, người dân có thể chia sẻ thông tin do thiếu khả năng kiểm chứng.

2.3.5. Tăng cường phối hợp liên ngành và xây dựng cơ chế chia sẻ dữ liệu

Biến đổi khí hậu và thiên tai có tính liên ngành nên công tác bảo đảm ANTT cũng cần được tổ chức theo hướng liên ngành. Lực lượng Công an không thể tự xử lý toàn bộ các vấn đề liên quan đến khí tượng, thủy văn, môi trường, y tế, giao thông, cứu trợ và phục hồi sinh kế. Vì vậy, cần xây dựng cơ chế phối hợp thường xuyên giữa Công an với cơ quan quản lý thiên tai, khí tượng thủy văn, y tế, giao thông, môi trường, chính quyền địa phương và các tổ chức xã hội. Đối với lực lượng Công an cần xác định rõ đầu mối tiếp nhận, chia sẻ và xử lý thông tin trong từng cấp độ thiên tai. Khi có cảnh báo, dữ liệu phải được chuyển nhanh đến lực lượng trực tiếp làm nhiệm vụ ở cơ sở để triển khai sơ tán, bảo vệ mục tiêu, phân luồng giao thông hoặc cứu nạn, cứu hộ. Sau thiên tai, cơ chế phối hợp cần tiếp tục được duy trì để thống kê thiệt hại, bảo đảm an ninh tại khu vực bị ảnh hưởng và phòng ngừa các hành vi lợi dụng cứu trợ, hỗ trợ để trục lợi. Cùng với đó, cần tăng cường kết nối với doanh nghiệp viễn thông, ngân hàng và các nền tảng số trong phạm vi pháp luật cho phép nhằm kịp thời cảnh báo và ngăn chặn các thủ đoạn lừa đảo liên quan đến cứu trợ.

2.3.6. Phát huy vai trò của Công an cơ sở và nhân dân trong phòng ngừa từ sớm

Phòng ngừa nguy cơ mất ổn định ANTT do thiên tai phải bắt đầu từ cơ sở. Công an cấp cơ sở là lực lượng gần dân, sát địa bàn và có điều kiện nhận biết sớm những thay đổi về dân cư, sinh kế, tranh chấp và các vấn đề xã hội có thể phát sinh sau thiên tai. Vì vậy, cần nâng cao năng lực của lực lượng này trong

nhận diện rủi ro khí hậu, sơ tán dân, cứu nạn, cứu hộ, bảo vệ tài sản và tuyên truyền pháp luật. Thực tiễn năm 2025 cho thấy quy mô huy động lực lượng ở cơ sở rất lớn, với gần 700.000 lượt cán bộ, chiến sĩ tham gia ứng phó thiên tai. Đây là nguồn lực quan trọng cần tiếp tục được chuẩn hóa về kỹ năng và tổ chức. Đồng thời, cần coi người dân là chủ thể tham gia quản trị rủi ro, chứ không chỉ là đối tượng được bảo vệ. Người dân cần được hướng dẫn kỹ năng phòng tránh thiên tai, nhận diện thông tin giả, phòng chống lừa đảo cứu trợ và cách thức liên hệ với cơ quan chức năng khi phát hiện nguy cơ. Thông tư số 38/2025/TT-BCA về thực hiện dân chủ trong công tác phòng cháy, chữa cháy, cứu nạn, cứu hộ của lực lượng CAND cũng nhấn mạnh việc phát huy quyền làm chủ và sự tham gia của cơ quan, tổ chức, hộ gia đình, cá nhân trong công tác này. Việc phát huy sự tham gia của cộng đồng vừa tăng khả năng ứng phó, vừa góp phần tạo mạng lưới phát hiện sớm các vấn đề về ANTT tại cơ sở.

3. Kết luận

Biến đổi khí hậu và thiên tai là những vấn đề có tính chất lâu dài, phức tạp và tác động đa chiều đến đời sống kinh tế - xã hội, trong đó có lĩnh vực bảo đảm ANTT. Những tác động trực tiếp của thiên tai như thiệt hại về người, tài sản, cơ sở hạ tầng, gián đoạn sản xuất và sinh hoạt có thể kéo theo những hệ quả xã hội khác như di chuyển dân cư, thiếu hụt nguồn lực, gia tăng nhu cầu cứu trợ, tranh chấp lợi ích và phát sinh các hành vi vi phạm pháp luật. Trong điều kiện không gian mạng phát triển mạnh, thông tin về thiên tai cũng có thể bị lợi dụng để lan truyền thông tin sai sự thật, gây hoang mang, trục lợi hoặc làm phức tạp thêm tình hình tại địa bàn chịu ảnh hưởng. Do đó, bảo đảm ANTT trong bối cảnh BĐKH và thiên tai cần được tiếp cận theo hướng chủ động phòng ngừa, nhận diện và quản trị rủi ro, thay vì chỉ tập trung xử lý hậu quả sau khi sự việc xảy ra. Lực lượng CAND, với chức năng bảo vệ an ninh quốc gia, bảo đảm trật tự, an toàn xã hội và đấu tranh phòng, chống tội phạm, có vai trò quan trọng trong toàn bộ quá trình này. Vai trò đó được thể hiện trên nhiều phương diện, từ nắm, phân tích, dự báo tình hình; tham mưu cho cấp ủy, chính quyền xây dựng phương án ứng phó; bảo đảm ANTT tại các địa bàn bị thiên tai; tham gia phòng thủ dân sự, cứu nạn, cứu hộ đến phòng ngừa, phát hiện và xử lý các hành vi lợi dụng thiên tai để vi phạm pháp luật. Trong đó, công tác nắm tình hình và phòng ngừa từ cơ sở có ý nghĩa đặc biệt quan trọng, giúp nhận diện sớm các vấn đề có khả năng phát sinh, hạn chế nguy cơ chuyển hóa thành những vụ việc phức tạp về ANTT.

Tài liệu tham khảo

- Bộ Công an (2025). *Kết quả điều tra mở rộng vụ án "Lừa đảo chiếm đoạt tài sản; Đưa hoặc sử dụng trái phép thông tin mạng máy tính, mạng viễn thông"*. <https://www.bocongan.gov.vn/bai-viet/ket-qua-dieu-tra-mo-rong-vu-an-lua-dao-chiem-doat-tai-san-dua-hoac-su-dung-trai-phep-thong-tin-mang-may-tinh-mang-vien-thong-1757403658>, ngày 09/9/2025.
- Bộ Nông nghiệp và Môi trường (2026). *Thiên tai gây thiệt hại gần 4 tỷ USD trong năm 2025*. <https://mae.gov.vn/>, ngày 02/01/2026.
- Hà Văn (2026). *Thủ tướng Phạm Minh Chính chủ trì Hội nghị toàn quốc về phòng chống thiên tai*. <https://baochinhphu.vn/thu-tuong-pham-minh-chinh-chu-tri-hoi-nghi-toan-quoc-ve-phong-chong-thien-tai-10226040118041189.htm>, ngày 01/4/2026.
- Hồng Dũng (2026). *Đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực chất lượng cao trong lĩnh vực phòng chống thiên tai và phòng thủ dân sự*. <https://bocongan.gov.vn/bai-viet/khai-mac-khoa-tap-huan-cap-nhat-kien-thuc-bo-sung-nang-luc-quan-tri-rui-ro-tac-chien-phong-thu-dan-su-huan-luyen-ky-nang-cuu-nan-cuu-ho-1782039037>, ngày 21/6/2026.
- Lê Hòa (2025). *Bộ Công an ủng hộ 28 tỷ đồng hỗ trợ nhân dân 8 địa phương thiệt hại do bão lũ*. <https://bocongan.gov.vn/bai-viet/bo-cong-an-ung-ho-28-ty-dong-ho-tro-nhan-dan-8-dia-phuong-thiet-hai-do-bao-lu-1760195052>, ngày 11/10/2025.
- Nguyễn Dịu (2025). *Lực lượng Công an nhân dân chủ động trong công tác phòng, chống, khắc phục hậu quả bão, lũ*. <https://mps.gov.vn/bai-viet/luc-luong-cong-an-nhan-dan-chu-dong-trong-cong-tac-phong-chong-khac-phuc-hau-qua-bao-lu-1765183655>, ngày 08/12/2025.
- UNDP Việt Nam (2026). *Báo cáo về Kế hoạch thích ứng quốc gia giai đoạn 2021-2030, tầm nhìn đến năm 2050*.